

7.b. Voordracht Kaderbrief 2022 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en M&B 14 juni 2021)

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat er nogal wat rapporten zijn verschenen en dat er enkele voornemens zijn om rechtszaken aan te spannen. Zo staat er bijvoorbeeld in het rapport van het Wereldnatuurfonds dat de stikstofuitstoot snel fors omlaag moet -- sneller dan waar de provincie thans op koerst -- en dat de gebiedsgerichte aanpak, zoals het plaggen, kappen of uitbaggeren, slechts zin heeft als de uitstoot van reactieve stikstofverbindingen is teruggebracht.

Greenpeace wil via de rechter een strenger stikstofbeleid afdwingen. Een uitspraak van de rechter moet Shell aanzetten tot veel minder CO₂-uitstoot. De provincie kan weliswaar zeggen: "*Daar hebben we niets mee te maken*", maar er zijn ook nog 1.000 mensen die een strafzaak gaan aanspannen vanwege Tata Steel. Waar om is er geen risicoparagraaf opgenomen ingeval zich dergelijke situaties voordoen? Mevrouw De Groot kan zich voorstellen dat niet alleen sprake is van een risico voor het Rijk maar ook voor de provincie, omdat er volgens haar veel meer geld uitgegeven moet worden.

De heer **Cardol** (GL) grijpt de Kadernota aan om een beknopt voorstel te pitchen dat geen geld kost, maar praktisch en symbolisch wel heel waardevol is. Hij wil namelijk voorstellen dat Noord-Holland zich aansluit bij Stichting Steenbreek. De heer Cardol geeft een korte toelichting. Een aantal jaren geleden constateerden enkele stadsecologen dat zowel in particuliere tuinen als in openbare ruimten de verstening oprukt ten koste van het groen, met meer wateroverlast, toename van hittestress en afname van biodiversiteit tot gevolg. Voor veel dieren in de stad, zoals egels, vogels en insecten, is het van grote invloed als groen wordt verdrongen door stenen en er steeds minder planten, struiken en bomen zijn. Stadsecologen richtten de Operatie Steenbreek op, vernoemd naar een klein plantje dat zich heel aardig tussen tegels kan handhaven. Het initiatief viel in vruchtbare aarde. Reeds honderd gemeenten sloten zich aan. Zeven provincies doen inmiddels mee en er zullen er meer volgen. Ook de waterschappen haken aan.

In Noord-Holland zijn reeds 21 gemeenten aangesloten en er lopen gesprekken met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK).

Steenbreek is inmiddels gefuseerd met Entente Florale. De stichting ondersteunt gemeenten en provincies met plannen om te vergroenen. Een mooi voorbeeld is een gezamenlijk project met Zuid-Holland over de vergroening van bedrijventerreinen. In Gelderland is Steenbreek betrokken bij de *Week van de Hitte*, en in Overijssel bij het programma *Natuur voor Elkaar*. Steenbreek adviseert ook bij bouwplannen en de inrichting van openbaar groen en denkt mee over groene subsidieregelingen. Er is thans een filmserie in de maak, "*12 x groener*", waarin aandacht wordt besteed aan icoonprojecten, zoals een ontmoetingstuin in Den Helder. Steenbreek sluit naadloos aan op Groen Kapitaal.

Stichting Steenbreek vraagt geen fee, maar verzoekt provincies om af en toe een

inspiratiebijeenkomst te faciliteren, gemeenten te ondersteunen bij deelname en om samen groene plannen te maken. Een bescheiden budget gekoppeld aan Groen Kapitaal lijkt dus al voldoende.

De heer Cardol hoopt op steun van collega's. Hij kan later een motie indienen, maar als betrokken gedeputeerde het idee om toe te treden tot Stichting Steenbreek ook omarmt en toezegt er werk van te zullen maken, dan vertrouwt hij erop dat er in overleg met de mensen van Groen Kapitaal iets moois uitgroeit. De heer Cardol verneemt graag een reactie van de collega's en gedeputeerde op zijn voorstel.

Tot slot merkt de heer Cardol op dat GroenLinks kan instemmen met de Kadernota.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) meent dat de Kaderbrief er technisch gezien goed uitziet en uit haar complimenten. Het CDA wil hier en daar wel een ander accent leggen en legt in deze bijdrage de focus op de dossiers van NLG. Heeft gedeputeerde Rommel ook een plan voor het beschikbaar stellen van budget voor de aanleg van landschapselementen? Wat is haar visie erop en komen hier concrete plannen voor?

Hoeveel prioriteit geven GS aan het wandelnetwerk en welke knelpunten moeten hierbij worden overwonnen? Lukt dat overal? Het CDA is voorstander van de uitbreiding van het wandelnetwerk, maar vraagt daarbij wel aandacht voor persoonlijke eigendommen. Kan gedeputeerde grondeigenaren die aarzelen om mee te werken, tegemoetkomen en faciliteren, zodat zij geen nadeel ondervinden van het wandelnetwerk op hun gronden? Is daar voldoende budget voor beschikbaar? En is hier voldoende medewerking voor?

Het idee van de Stichting Steenbreek, dat zojuist geopperd is door de heer Cardol, lijkt sympathiek. Het CDA zal daar verder naar kijken.

Voorts doet het CDA de navolgende twee voorstellen. Zou de provincie een groot deel van het jaarlijkse bedrag van €1,5 miljoen voor de Voedselvisie kunnen gebruiken voor het ontwikkelen van verdienmodellen voor voedseltelers? Dat lijkt het CDA het meest effectief, want daar zit een grote bottleneck.

De CDA-fractie herhaalt nogmaals dat zij van mening is dat de verhoging van het eigen risico als gevolg van ganzenschade naar 20% moet worden teruggedraaid. Het is niet acceptabel als het beheer van ganzen niet effectief kan worden ingezet.

Mevrouw **Kapitein** (D66) geeft aan dat D66 slechts een paar opmerkingen heeft naar aanleiding van de Kaderbrief. Allereerst komt zij op de Voedselvisie. De provincie heeft in 2020 nog niet alles wat begroot was kunnen uitgeven. D66 heeft daar begrip voor, gezien het feit dat de Voedselvisie pas eind 2020 gereed was. De partij begrijpt ook dat er voor de komende jaren is afgeraamd. Zij vindt het echter wel heel belangrijk dat dit bedrag voor 2024 weer ter beschikking wordt gesteld aan de Voedselvisie. De ambities zijn immers niet minder groot geworden.

D66 vindt eveneens dat er extra geld moet worden uitgetrokken voor (uitbreiding van) het Wandelnetwerk Noord-Holland. Het betreft laagdrempelige vorm van recreatie door de

gehele provincie en er is heel veel belangstelling voor. Relatief gezien kost het niet veel extra.

Wat de stikstof betreft is D66 het met de SP erover eens dat het laatste woord hierover nog niet gezegd is en dat er nog heel veel moet worden gedaan. Voorts vindt de fractie het voorstel van GroenLinks rondom de Stichting Steenbreek interessant. Ook D66 is voorstander van meer groen in stedelijke bebouwing.

De heer **Zoon** (PvdD) merkt op dat vrijwel alle grote problemen zijn terug te voeren op de aanleg van natuur en recreatie en de uitvoering van de Voedselvisie. Je zou het "*Boer & Natuur in Balans*" kunnen noemen.

Als de Partij voor de Dieren één ding moest noemen waar zij trots op is, dan is dat het platform Groen Kapitaal. Een team van ongeveer 2 fte werkt aan mooie thema's. Deze zijn ook zichtbaar in de provincie Noord-Holland, zoals de bomenaanpak, de aanleg van voedselbossen, de transitie van de landbouw. Ook Stichting Steenbreek lijkt een mooi initiatief. De Partij voor de Dieren vreest echter dat de provincie op dit vlak nog veel kansen laat liggen. Met iets meer tijd en aandacht is er veel meer mogelijk.

Bij regel S. staat dat er een bedrag van € 75.000 uit het budget Voedselvisie naar de actieagenda Circulaire economie gaat. Is dit inderdaad het geval? Het vullen van dat gat lijkt immers zinloos als er nu actie ondernomen moet worden in de transitie van de landbouw.

Tot slot komt de heer Cardol op de legeskosten stikstof. Hij meent dat een fout is gemaakt tijdens het vaststellen van de legesverordening. Als je een vergunning nodig hebt, betaal je daarvoor de kostprijs. Ondernemers krijgen in ruil daarvoor een vergunning. Vanuit het Rijk ontvangen zij een vergoeding ingeval zij een PAS-melding omzetten naar een vergunning. Het lijkt de heer Cardol dan ook niet meer dan logisch dat de provincie daar leges voor gaat rekenen.

De heer **De Wit** (VVD) merkt op dat de VVD blij is met het zichtbaar structureel evenwicht in de begroting voor de komende jaren. Hij laat het aan zijn collega's van de commissie EFB om het nog verder te belichten. Het is prettig dat een dergelijke Kaderbrief met elkaar besproken wordt. De VVD neemt wel kennis van de winstwaarschuwing op het gebied van infrastructuur. De heer De Wit laat deze vooral aan zijn collega's van de commissie Mobiliteit. De VVD hoopt echter dat de waarschuwing geen impact zal hebben op de ambities elders in de begroting voor de komende jaren.

De VVD ziet voor NLG weinig gewijzigde uitgangspunten ten opzichte van het huidige beleid. De heer De Wit wil twee punten uitlichten, die overigens ook in eerdere bijdragen van collega's zijn genoemd. Hij deelt de zorgen van diverse partijen dat stikstof een potentieel risico is, ook voor de plannen van de provincie. Er is sprake van "schuivende panelen" op landelijk niveau, zowel vanuit de werkgeverskant als vanuit natuurorganisaties. Ongetwijfeld zal het z'n beloop hebben, maar als er meer duidelijkheid over is, zou het goed zijn om de financiële stukken hierop aan te passen. De VVD volgt het in ieder geval met belangstelling.

In de bijdrage van de Partij voor de Dieren kwamen de leges al even ter sprake. De VVD is in het algemeen voor kostendekkende leges. Zij vindt het echter wel degelijk sympathiek dat, gegeven de urgentie en ook het diepgaande effect van de stikstofcrisis, ook in het kader van kosten voor bedrijven, hiervoor geen leges in rekening worden gebracht. In die zin steunt de VVD het voorgenomen beleid zoals opgenomen in de Kaderbrief.

Tot slot merkt de heer De Wit op dat zijn fractie sympathiek staat ten opzichte van het voorstel van de heer Cardol (GL) over de Stichting Steenbreek. De VVD hoopt van gedeputeerde te horen hoe de provincie daar eventueel een rol in kan spelen.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng en geeft het woord aan de gedeputeerden voor hun beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Verschillende fracties hebben hun zorgen geuit over de stikstofplannen. Voor de uitvoering daarvan is de provincie mede afhankelijk van het Rijk en andere partijen. Het is niet alleen aan de provincie. Zij doet echter ontzettend haar best. Tijdens de collegetour zal dat ook duidelijk worden.

In de richting van mevrouw De Groot (SP) merkt gedeputeerde Rommel op dat de risicoparagraaf eigenlijk thuishoort in de commissie EFB. Een risico moet wel concreet zijn. Bij een rechtszaak is het nog niet gelijk concreet welk bedrag moet worden ingezet. Dat kun je derhalve niet in een risicoparagraaf opnemen.

De heer Cardol (GL) wees op een heel mooi initiatief van de Stichting Steenbreek. Groen Kapitaal voerde het ook al op die manier uit. GS zagen derhalve nog niet gelijk de meerwaarde omdat de Stichting Steenbreek voornamelijk gericht was op de gemeenten. Gedeputeerde is het thans echter met GroenLinks eens dat het een heel mooie manier kan zijn om ook biodiversiteit in de bebouwde omgeving te realiseren. Bovendien is het een goede manier om gemeenten te helpen en symbolisch hun beleid te ondersteunen, en om gemeenten die nog niet meedoen over de streep te halen. Gedeputeerde Rommel heeft begrepen dat er inderdaad een bescheiden budget mee gemoeid is. Zij staat er derhalve positief tegenover en zal Groen Kapitaal vragen om, naast hetgeen zij al doet, ook bij dit initiatief aan te haken.

Gedeputeerde vindt het fijn te vernemen dat de Partij voor de Dieren trots is op Groen Kapitaal, dat heel mooi werk verricht. Waaruit maakt de heer Zoon (PvdD) echter concreet op dat Groen Kapitaal kansen mist? Gedeputeerde ziet namelijk voornamelijk dat het project goed bezig is.

De heer **Zoon** (PvdD) merkt op dat het werd aangegeven in de presentatie van Groen Kapitaal tijdens de technische briefing van 19 april jl.

Gedeputeerde **Rommel** merkt op dat Groen Kapitaal haars inziens niet zozeer aangaf dat er kansen gemist worden. Zij kan zich wel de sheet herinneren waaruit duidelijk werd dat het aantal teamleden is afgenomen. Binnen de provincie wordt echter samengewerkt met mensen die niet zozeer gelinkt zijn aan Groen Kapitaal. Gedeputeerde zal het echter met

Groen Kapitaal bespreken. Mocht er aanleiding toe zijn, dan komt zij er bij de commissie op terug. Vooralsnog ziet gedeputeerde Rommel echter geen moeilijkheden en verricht Groen Kapitaal heel mooi werk. Zij roept de Statenleden ook gelijk op om Groen Kapitaal door hun volgers te laten volgen, opdat het initiatief steeds meer bekendheid krijgt.

Gedeputeerde Rommel vervolgt haar beantwoording. In antwoord op de vraag van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) geeft gedeputeerde aan dat het budget voor de landschapselementen in het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid zit. Op 21 juni a.s. vindt er een BOT-overleg plaats over het investeringsbudget landschapsversterking, waarin ook geld voor de landschapselementen zit. Alsdan zou gedeputeerde het graag nader met de Statenleden bespreken. Ook de Westeinderscheg zal dan aan bod komen.

Beantwoording door gedeputeerde **Zaal** (D66):

Het wandelnetwerk is een ontzettend groot succes in Noord-Holland en was ook een enorme coronahit. Het aantal gebruikers is dit jaar verdubbeld. Richting mevrouw Koning-Hoeve (CDA) merkt gedeputeerde op dat het uitrollen van het wandelnetwerk op zich goed gaat. Er worden eigenlijk geen belemmeringen ervaren. Het grootste gedeelte van het wandelnetwerk gaat over openbaar terrein, dat eigendom van ofwel de overheid ofwel de TBO's is. Daarnaast zijn er de boerenlandpaden, die vaak in particulier eigendom zijn. De eigenaren ontvangen daarvoor een gebruikersvergoeding. Voorts sluit de provincie Noord-Holland, in tegenstelling tot de meeste andere provincies, schadeovereenkomsten met de eigenaren. Mochten de wandelaars schade toebrengen aan het particuliere eigendom, dan wordt die door de provincie vergoed. Dat trekt de particuliere eigenaren meestal wel over de streep. Kortom, de uitvoering en verdere ontwikkeling van het wandelnetwerk gaat ontzettend goed.

Voorts zijn er twee vragen gesteld over de Voedselvisie. Allereerst vroeg de Partij voor de Dieren hoe het staat met de uitvoering. GS zijn thans druk bezig met de Uitvoeringsagenda, die nog voor de zomer naar PS zal worden gestuurd. Hierin zal veel aandacht zijn voor de verdienmodellen. In de richting van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) merkt gedeputeerde op dat ook GS het ontzettend belangrijk vinden om agrariërs in de transitie een goed inkomen te laten verdienen. Ondertussen is ook het participatieplatform *Boer & Business in Balans* in werking getreden. Daarop worden initiatieven verzameld. Het platform is onderdeel van Groen Kapitaal, zodat er een goede samenwerking plaatsvindt.

De heer Zoon (PvdD) vroeg hoe het staat met het bedrag ad € 75.000 uit het budget Voedselvisie dat naar de actieagenda Circulaire economie is gegaan. Gedeputeerde bevestigt dat dit inderdaad het geval is. Dit geld is aangewend voor projecten tegen voedselverspilling en reststromen. Deze projecten passen zowel binnen de Voedselvisie als binnen de Circulaire economie, alwaar GS deze uiteindelijk hebben geplaatst. Het kan beschouwd worden als een vorm van integraal beleid en integraal werken tussen verschillende beleidsdomeinen. PS verzoeken GS regelmatig om een dergelijke aanpak. Deze kan er soms toe leiden dat middelen verschoven (dienen te) worden naar een andere agenda. Uiteindelijk komt het geld echter ook ten goede van de uitvoering van de Voedselvisie.

De **voorzitter** bedankt de gedeputeerden voor hun beantwoording en constateert dat er

behoefte is aan een tweede termijn.

Tweede termijn

Mevrouw **De Groot** (SP) meent dat sprake is van ernstige bedreigingen voor het stelsel. Dat betekent dat er in de nabije toekomst extra maatregelen getroffen (moeten) worden. Waarom houdt de provincie geen rekening met dat risico? Mevrouw De Groot realiseert zich dat ze deze vraag wellicht in de commissie EFB moet stellen, maar zij zou er ook in deze commissie graag een antwoord op horen.

De heer **Mangal** (DENK) had zijn vraag over de leges eigenlijk bewaard voor de commissie EFB, maar het onderwerp is ook reeds in deze commissievergadering ter sprake gebracht door de heer Zoon (PvdD). De heer Mangal meent dat de leges wel kostendekkend moeten zijn. Welke leges worden er dan overvraagd om de stikstofgerelateerde leges te compenseren? Of pakt de provincie dan gewoon een verlies van €210.000 in de boeken? Als de overige leges inderdaad verhoogd worden, is het dan rechtvaardig verdeeld? Welke concrete leges betreft het dan?

De heer **Cardol** (GL) bedankt de collega-Statenvolgers voor het steunen van zijn voorstel betreffende Stichting Steenbreek. Voorts bedankt hij gedeputeerde Rommel voor haar toezegging. Als het wordt ondergebracht bij Groen Kapitaal zal het enthousiasme van de heer Cardol over dit initiatief enkel verder toenemen.

De **voorzitter** bedankt de Statenvolgers voor hun inbreng in tweede termijn en geeft het woord aan de gedeputeerden voor de beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Jegens mevrouw De Groot (SP) merkt gedeputeerde Rommel op dat het niet zo is dat GS de ontwikkelingen en risico's niet volgen. Er lopen echter thans nog geen rechtszaken. Alles wat mogelijk is, kan nog niet worden geconcretiseerd. Het is gewoonweg nog niet mogelijk om een risicoparagraaf op te nemen voor het geval deze gebeurtenissen zich zouden voordoen. GS volgen de ontwikkelingen echter wel.

De heer Mangal (DENK) vroeg naar de leges voor vergunningsaanvragen van stikstofgerelateerde bedrijven. Gedeputeerde Rommel geeft aan dat het wel in de gaten wordt gehouden en dat hierover ook interprovinciaal overleg plaatsvindt. Bij de volgende verordening voor 2022 zal het wederom goed bekeken worden. De leges worden bij geen enkele stikstofgerelateerde vergunningsaanvraag geheven. Dit is opgelost door een extra inzet van mensen bij de Omgevingsdienst.

De heer **Mangal** (DENK) snapt de redentie van gedeputeerde Rommel niet. Zij geeft aan dat er bij de OD meer mensen worden ingezet. De opmerking dat de leges daarmee gedekt zouden zijn, kan hij echter niet volgen. Kan de gedeputeerde dat nader toelichten?

Gedeputeerde **Rommel** (VVD) antwoordt dat er binnen de OD meer mensen zijn ingezet om de hoeveelheid werk weg te werken. Daar worden geen leges voor geheven. Voorts vindt er interprovinciaal overleg plaats over de nog te verwachten kosten.

De heer **Mangal** (DENK) heeft een korte vervolgvraag. Betekent dit dan dat de provincie momenteel geen kosten maakt wat betreft deze leges?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de provincie kosten maakt als gevolg van de inzet van extra mensen binnen de OD. De provincie financiert deze extra mensen voor het werk dat nog gaat komen.

De **voorzitter** adviseert de heer Mangal om er buiten de vergadering nog even over door te spreken, mochten er nog onduidelijkheden zijn.

De inbreng van hedenmiddag op onderhavige Kaderbrief wordt verwerkt in het advies, dat op zijn beurt wordt toegevoegd aan de stukken voor de PS-vergadering op 28 juni a.s.